

PŘÍBĚH OSTRAKIZACE

AKTIVITA: PÁTÉ KOLO U VOZU

Anotace:	Žáci se v aktivitě nejprve zamýšlejí nad výhodami a nevýhodami skupinových chatů. Po zhlédnutí filmu se žáci pokusí vcítit do pocitů osoby, která je ostatními ostrakizována. Následně uvažují nad tím, jestli a jak je možné takovému člověku pomoci z pozice blízké osoby. V závěrečné reflexi žáci dále diskutují o tom, kde mohou oběti kyberšikany hledat pomoc.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a jeho svět (ZŠ), člověk a společnost, člověk a zdraví OV: společenskovední vzdělávání, vzdělávání pro zdraví
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, MV OV: OVDS, ČDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, digitální OV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, digitální
Doporučený věk:	8–12 let
Cíle:	Žáci: ▪ si uvědomují, že vyloučení osoby z online konverzací či skupin může být za určitých okolností formou kyberšikany, ▪ posilují svou schopnost empatie vůči projevům ostrakizace a kyberšikany, ▪ si uvědomují možnosti pomoci v případě kyberšikany či ostrakizace.
Délka:	45 min.
Pomůcky:	▪ PRACOVNÍ LIST ▪ psací potřeby, nůžky ▪ tabule/flipchart
Postup:	1. Na úvod žáky vyzveme, ať zkusí ve dvojicích popřemýšlet nad tím, jaké výhody mají skupinové chaty (v aplikacích na telefonu, internetu). A zároveň, ať se pokusí přijít i na některá jejich negativa. Následně si poslechneme, co ve dvojicích vymysleli. Můžeme zapisovat na tabuli. 2. Žákům poté prozradíme, že dnes si budeme povídat o formě kyberšikany (ostrakizaci), která se projevuje vyloučením osoby právě třeba ze skupinových chatů a konverzací. Žáků se můžeme doptat, zda vědí, co to kyberšikana je, a případně si pojem stručně vysvětlit.

3. Následuje **projekce filmu**.
4. Po filmu provedeme reflexi emocí pomocí metody jednoho slova. Vyzveme žáky, aby postupně uváděli jedno slovo, které nejlépe ilustruje jejich pocit, dojem nebo náladu z filmu. Jednotlivá slova zapisujeme na tabuli, nekomentujeme je. Teprve poté, co se žáci vyjádří, je můžeme vyzvat k doplňujícím komentářům či otázkám.
Poznámka: Využijte další *metody reflexe emocí* po filmové projekci.
5. Necháme žáky postavit se ideálně do kruhu a pustíme jim video podruhé. V určitých momentech video zastavíme, konkrétně když:
 - Vicky na začátku filmu vypráví o své chystané oslavě,
 - kamarádky ve třídě si posílají zprávy a smějí se, ale Vicky z chatu vynechají,
 - Vicky zjistí, že kamarádky nepřijdou na její oslavu a že nedostala ani pozvánku na oslavu jiné spolužačky.
6. Situaci žákům vždy krátce popíšeme a vyzveme je, aby každý z nich vybral „smajlík“ z **PRACOVNÍHO LISTU**, který podle nich vyjadřuje, jak se v danou chvíli asi cítí Vicky.
Poznámka: Žáci se případně mohou pokusit daný pocit vyjádřit také výrazem své tváře nebo nakreslit „smajlík“ na papír.
7. Některé žáky vyzveme, aby zvolené pocity více popsali.
8. S žáky si následně povídáme o tom, co se Vicky vlastně stalo a proč se během filmu postupně cítila hůř, přestože ještě na začátku byla nadšená z plánované oslavy. Povídáme si o tom, proč ji mrzelo, že ji kamarádky vyloučily ze společného chatu a že jí nepřišla pozvánka na oslavu jiné spolužačky. Žákům vysvětlíme, že záměrné vyloučení ze společných online skupin může být za určitých okolností formou kyberšikany.
9. Žáků se nyní zeptáme, jestli byla ve videu nějaká postava, které bylo Vicky líto a která se cítila provinile kvůli tomu, jak se ostatní zachovali. Řeč tedy nyní navedeme na postavu Stelly, která s Vicky jako jediná na konci filmu zůstane.
10. Žáky požádáme, ať se rozestoupí do dvou řad a vytvoří pomyslnou uličku. Vybereme mezi nimi dobrovolníka, který si zahraje postavu Stelly. Zbytek žáků vyzveme, ať se každý v duchu zamyslí nad tím, co by mohla Stella udělat pro to, aby Vicky pomohla nebo aby šikanu vůči ní zastavila. Dobrovolník představující Stelly pak projde uličkou a každý žák mu pošeptá, co by mohl jakožto Stella pro Vicky udělat. Jakmile projde celou uličkou, zkusí dobrovolník v roli Stelly před třídou říct, jaké rady dostal.

Reflexe:

Závěrečná reflexe probíhá formou diskuse. S žáky si dále povídáme o tom, jak je možné pomoci někomu, kdo je ostrakizován nebo jinak šikanován. Diskutujeme o tom, komu se mohou děti svěřit (rodičům, učitelům, kamarádovi) a že existuje také anonymní pomoc například v podobě Linky bezpečí. Zároveň se můžeme v závěrečné diskuzi vrátit k samotnému pojmu ostrakizace a s žáky si povídat o tom, jak by jej definovali a jaké chování se pod ním skrývá.

Zkušenosti z praxe:

Aktivitu „Páté kolo u vozu“ jsem vyzkoušela v páté třídě, ve které žáci mají zkušenosti s prací s filmem. Žáci v úvodních skupinách živě spolupracovali a vymýšleli pro a proti. Film sledovali s velkým zájmem, pozorností i rozhořčením. Žáci nejen pozorně vnímali situaci, ale také se do diskuse aktivně zapojovali, projevovali své názory a odsuzovali takové formy vyloučení. Podobné situace už v mírnější formě dost žáků zažilo a sdíleli svoje pocity. Aktivita „Páté kolo u vozu“ je

výborná k otevření tématu ostrakizace, pro podporu diskusí o citlivých tématech a pro rozvoj sociálních dovedností u našich žáků.

Andrea Tláskalová, 5. třída, ZŠ Zbiroh

Lekce je dobře navržena a uvedená časová dotace je v pořádku. Za jednu vyučovací hodinu jsme všechny aktivity bez problémů stihli. V první části aktivity žáci zmiňovali jeden společný skupinový chat, který slouží pro třídní komunikaci. Probíhá na WhatsAppu a dva žáci se ho neúčastní, protože tuto aplikaci nemají a mít nechtějí. Film samotný se žákům líbil a v jeho průběhu ho již komentovali. S reflexí emocí neměli problém. Uváděli například slova odkopnutí, frustrace, šikana, nepochopení, bolest, divný, zrada a kyberšikana. V této třídě jsou žáci trochu stydlivější, proto jsem je v další části lekce nechala sedět ve svých lavicích (místo uspořádání do kruhu). Do znázorňování emocí pomocí vlastní mimiky se jim moc nechtělo, ale pěkně se vyjadřovali pomocí slov. Při diskuzi o tom, co se ve filmu stalo, žáci uváděli například to, že je zajímavá, jak příběh skončí. Všimli si i toho, že jedna z dívek Vicky vyfotí, když jí je nejhůř, a diskutovali o tom, jestli je to projev šikany. Postavu Stelly žáci zmínili už v této fázi. Aktivita, kdy žáci stojí v uličce a radí spolužačce „Stelle“, jak se má zachovat, se žákům moc líbila. Ochotně přicházeli s dalšími a dalšími nápady. Vyzvala jsem pak představitele „Stelly“, aby vybral odpověď, kterou by nejradši použil. Vybral si možnost, že by Stella šla na oslavu k Vicky. Mluvili jsme také o dalších nápadech žáků, jak se mají Stella a Vicky zachovat a jestli je vhodné, aby oběť používala stejné metody jako agresor, případně šla ještě dál. Nakonec jsme jako vhodné řešení vybrali možnost, kdy Stella přijde na oslavu Vicky, oznámí šikanu paní učitelce a pomůže Vicky dostat se z nelichotivé pozice na toaletách. Líbilo se mi, že jsme při tomto rozhovoru mohli společně budovat i strategie, jak se v těžké situaci zachovat bez další agrese. V závěru hodiny jsme si pak připomněli, kam se ještě mohou žáci obrátit s žádostí o pomoc.

Lucie Tetivová, 6. třída, ZŠ Botičská

Poznámka:

*Aktivita byla částečně inspirována materiály od společnosti webwise.ie, autora filmu Vicky's Party:
<https://www.webwise.ie/teachers/myselfielesson2/>*

PŘÍBĚH OSTRAKIZACE

PRACOVNÍ LIST

PRACOVNÍ LIST vytiskneme v dostatečném počtu a nastříháme jej tak, aby každý žák dostal celou sadu „smajlíků“, od veselého po plačícího.

